

Kronik

Kulturkalender

Kulturkalenderen, der udkommer som del af *Diamanten*, giver et samlet overblik over sæsonens udstillinger, koncerter, foredrag og arrangementer. Det samme gør den elektroniske kulturkalender, som findes via adressen <www.kb.dk>.

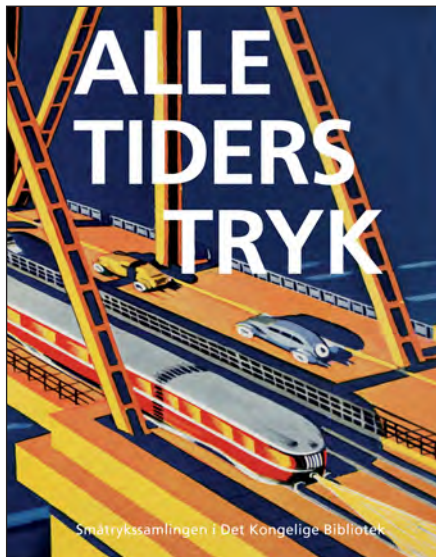
Bøger og bibliotek

Ny bog om Småtrykssamlingen i Det Kongelige Bibliotek

Det Kongelige Bibliotek har udsendt bogen *Alle Tiders Tryk* – en stor bog, der gengiver Danmarks historie i miniformat. Bogen indeholder udvalgte historiske og grafiske tryk, der alle hører hjemme i bibliotekets Småtrykssamling. I samlingen kan man finde informationer om det meste – fra en vejledning i anvendelsen af passende midler mod kolera fra 1831 til et årsskrift fra Haahrs Skole i Svendborg 2009.

Bibliotekets Småtrykssamling består af ca. seks mio. enheder, som fylder ca. seks hyldekilometer. Nogle vil måske spørge, hvorfor biblioteket gemmer disse enorme mængder af hverdagens ydmyge og tilsyneladende ligegyldige tryksager, og hvad de kan bruges til.

Svaret er, at selv den mest kedelige prislister bliver historisk og kan fortælle noget om priser og vareudbud på et givet tidspunkt. Småtryk er et spejl af samfundet og kan bruges som kilde til både historie, lokalhistorie, kulturhistorie og person- og slægtshistorie. Småtrykssamlingen er en uvurderlig samling der bliver benyttet af

mange forskellige slags brugere: researchere, museer, firmaer, private, instruktører og journalister.

Bogen *Alle Tiders Tryk* gør opmærksom på dette enestående materiale. Læs mere på www.kb.dk om småtryk og pligtafleveringen, der er baggrund for Småtrykssamlingen.

Alle Tiders Tryk. Småtrykssamlingen i Det Kongelige Bibliotek, af Therese Høeg Jacobsen, Susanne B. Mortensen, Anne-Marie Smith og René Tjørnelund Thomsen. 335 s., Kr. 349,-. Bogen kan købes i boghandlen og bestilles via www.kb.dk (under Bøger Til Salg). I Diamantboghandlen kan man også købe postkort med motiver fra bogen.

H.C. Andersens livsrejse med vennerne

Gennem mange år har H.C. Andersen-dyrkere savnet en komplet kommenteret udgave af den verdensberømte eventyrdigters brevveksling med familien Wulff, som havde mindst lige så stor betydning

for ham som Collin'erne. Den foreligger nu med H.C. Andersen-forskeren, cand. phil. Kirsten Dreyers tobindsværk *H.C. Andersen og familien Wulff. En samling breve 1823-1875*, der ikke alene er et værdifuldt supplement til hans tre selvbiografier, men også til hans brevveksling med den jævnaldrende Henriette Wulff, der udkom i 1959.

I den nye brevudgave kan man følge den unge digterspire fra skoletidens trængsler i Slagelse og Helsingør til verdensberømt eventyrdigter og videre frem til de sidste sygdomsplagede år.

Nogle af de 193 breve, bl.a. enkelte af den moderlige fru Wulffs breve fra hans skoleår, har været trykt tidligere, men hovedparten har aldrig været offentliggjort før. Det gælder brevene til Ida Koch, født Wulff, og ikke mindst H.C. Andersens korrespondance med hendes broder, søofficeren og komponisten Chr. Wulff. Her fandt Andersen langt hen ad vejen genklang for de venskabelige følel-

ser, han forgæves søgte hos Edvard Collin. De to venner samarbejdede oven i købet om et syngestykke "Den anden April", og Chr. Wulff satte også musik til nogle af hans digte.

Kirsten Dreyers brevudgave, der følger sig til hendes udgivelser af Andersens korrespondance med Lucie og B.S. Ingemann, Signe Læssøe, Henriette Scavenius og Jonas Collin d.y., er ligesom de tidligere ikke alene forsynet med et omfattende kommentarbind, der belyser personer, forældede ord og brevenes forbindelse til Andersens forfatterskab, men selve det rigt illustrerede brevbind er også forsynet med en forbindende tekst, så det kan læses som en dokumentarisk og biografisk beretning om den grimme ælling, der blev forvandlet til den smukke svane.

H.C. Andersen og Familien Wulff
– *En samling breve 1823-1875*, 1-2, ved
Kirsten Dreyer. Gads Forlag. Kr. 349,-

H.O. Lange-Prisen for stor

H.C. Ørsted-biografi

H.O. Lange-Prisen, som gives for fremragende forskningsformidling, tildeltes i 2010 historikeren, lektor, dr.phil. Dan Ch. Christensen for *Naturens Tankeløser. En biografi om Hans Christian Ørsted*, der er udkommet på Museum Tusulanums Forlag.

Det var en af Ørsteds grundtanker, at helhedsbetragtninger ville åbne tilhørernes øjne for naturvidenskaben. Dan Ch. Christensen gør Ørsteds filosofi til sin egen og skriver derved en biografi, som ved sin helhedsbetragtning åbner læsernes øjne for alle sider af den store danske videnskabsmand.

Det vellykkede tobindsværk, der udkom i 2009, blev meget positivt modtaget af anmelderne.

I priskomiteens motivering

fremhævedes det, at *Naturens Tankeløser* i sin form” ... er en klassisk bredt anlagt biografi, hvor Ørsted følges fra vugge til grav, men den formidler langt mere end personens personlige og videnskabelige udvikling.

Det er i sig selv en hel videnskabs historie for Danmark og til dels Europa i første halvdel af 1800-tallet, der bredes ud for læseren på en måde, så der ikke skal særlige naturvidenskabelige forudsætninger til for at være med. Det er en formidlingsmæssig bedrift.”

H.O. Lange-Prisen blev overrakt på BogForums Hvide Scene fredag den 12. november 2010, hvor Dan Ch. Christensen blev interviewet af forfatter Klaus Wivel.

H.O. Lange-Prisen er på 50.000 kr. og uddeles hvert år. Prisen blev indstiftet i 2001 af Det Kongelige Bibliotek og G.E.C. Gads Fond.

Dan Ch. Christensen skrev på Københavns Universitet guldmedaljeafhandling i 1969 om forfatningsdiskussionen i Danmark 1830-49.

Siden deltog han i udformningen af RUC, hvor han som institutbestyrer tog initiativ til en internationalisering af den humanistiske basisuddannelse og historiestudiet.

Dan Ch. Christensen blev dr.phil. på disputatsen *Teknik og Kultur i Danmark-Norge 1750-(1814)-1850* (1996).

Han har desuden skrevet adskillige artikler om teknik-, videnskabs- og idéhistorie i danske og udenlandske bøger og tidsskrifter samt bogen *Skudt Ned* (Frihedsmuseet 2000) om syv RAF-piloters skæbne under Besættelsen.

Sidste år udkom så *Naturens Tankeløser - En Biografi om H.C. Ørsted*, som er under udgivelse på engelsk.

Det Kongelige Bibliotek på nettet

Tilgængeliggjorte samlinger

En del af de dokumenter og samlinger, der erhverves af Håndskriftafdelingen, er klausulerede i en kortere eller længere år-række. Nogle af disse klausulerede papirer er nu blevet tilgængelige, således at de uden forudgående skriftlig tilladelse kan benyttes på læsesalen i Center for Manuskripter & Boghistorie. Det gælder bl.a.:

- Manuskripterne til Jette Drewsens romaner *Pause*, *Tid og sted*, *Midtvejsfesten* og *Ingen erindring*.
- Kunsthistorikeren Erik Zahles breve, personalia, manuskripter og optegnelser.
- En omfattende samling breve til komponisten Jørgen Emborg.
- Breve til maleren og grafikerens Søren Hjort Nielsen.
- Forlaget Jespersen og Pios arkiv.
- Kunsthistorikeren H.P. Rohdes arkiv.
- Forarbejder og andet materiale til Birgitte Possings disputats om Natalie Zahle: *Viljens styrke*.

Danske bøger op til 1600 nu på nettet

Alle danske bøger trykt op til 1600 er nu på nettet og tilgængelige fra danske IP-adresser. Her kan man nu se værker af Niels Hemmingsen, Peder Palladius og Anders Sunesen og fra udlandet også danske tryk af Martin Luther og Philipp Melanchton. Også en masse gamle bøger om astronomi i et særligt tema.

Adgangen markerer færdiggørelsen af Det Kongelige Biblioteks første massedigitaliseringsprojekt i samarbejde med forlagskoncernen *ProQuest*, og e-bøgerne er en digitalisering af alle

Jerusalems oc Jødernes jemmerlige oc ynckelige Forstoring, kaartelige aff Josephi Historie fordansket, [af Peder Tidemand]. Trykkested: (Lybeck: Prentet ... hos Joban Balborn), 1587 (Det Kongelige Bibliotek).

værker medtaget i Lauritz Nielsen: *Dansk Bibliografi 1482-1600* inkl. supplement ved Erik Dal. Derudover er også medtaget et astronomisk tema med værker af Tycho Brahe og Johannes Kepler op til 1700.

Lige nu kan man søge direkte i basen, på et senere tidspunkt vil bøgerne også optræde i REX.

Lauritz Niensens danske nationalbibliografi registrerer alle bøger trykt i Danmark samt udenlandske bøger på dansk eller af danske forfattere og udgi-

vere. Første del (1482-1550) dækker hele det daværende danske område. I anden del (1550-1600) udelades Holsten samt tildels Island, idet bøger registreret i *Icelandic books of the sixteenth century* (af Haldor Hermannsson. Ithaca, N.Y.: Cornell University Library, 1916) udelades.

I bibliografien får man detaljerede beskrivelser af det enkelte tryk, den anvendte typografi samt henvisninger til litteratur og oplysninger om, i hvilke biblioteker (i Danmark og udlandet) bogen findes. Den digitale base giver de basale informationer om trykkested, år, antal sider etc. Bibliografien, der oprindeligt udkom i årene mellem 1919 og 1933, er blevet genudgivet i 1996 med supplementer af Erik Dal, og dette er også medtaget i basen.

Basen giver mulighed for meget detaljerede søgninger på de bibliografiske oplysninger samt f.eks. sprog og nummer hos Lauritz Nielsen. Derudover kan man søge specielt på forskellige "sideegenskaber" som kort, illustration, portræt, noder etc. Også når søgningen er foretaget, kan resultaterne afgrænses yderligere.

Fra Det Kongelige Biblioteks pc-ere og for personer med fjernadgang via Københavns Universitet vil det være muligt at søge de danske bøger i ProQuest's *Early European Books* og en stor mængde engelske tryk fra tiden op til 1700 i ProQuest's *Early English Books online*.

Luftfoto over Danmark 1944

Luftfotos af Danmark, optaget i 1944 af det tyske Luftwaffe og derfor kaldet LW1944, er blevet digitaliseret, georefereret og er nu tilgængeligt for alle på Internettet.

Der er tale om sirligt forarbejdede fotokort, som i mange år har ligget i papir-format i Det Kongelige Biblioteks

Luftfoto af København, optaget 1944 af tyske Luftwaffe (Det Kongelige Bibliotek).

arkiver. Nu er de endelig blevet digitaliseret. Det er sket i et privat-offentligt samarbejde mellem Det Kongelige Bibliotek og JO Informatik. Ca 75% af Danmark er dækket.

LW1944 er helt unik. Det er en fantastisk luftfotoserie over Danmark. Luftfotoserien er ikke bare historisk interessant, men den er også optaget i en usædvanlig god kvalitet.

Der er formentlig tale om den første fuldstændige fotografering af Danmark. Desværre er alle fotos endnu ikke tilvejebragt. I engelske arkiver ligger der formentlig flere af de manglende kort, men pt. er disse samlinger utilgængelige.

De bevarede fotokort befinder sig alle på Det Kongelige Bibliotek og stammer fra 2 større samlinger; dels fra lukningen af Geodætisk Institut og dels fra et heldigt fund på et engelsk universitet.

Carl Nielsen-noder på nettet

Nu er de første værker fra den videnskabelige *Carl Nielsen Udgave* lagt på nettet til fri afbenyttelse, og i løbet af den nærmeste fremtid vil yderligere værker blive gjort tilgængelige på denne måde.

I forvejen er alle forord og kritiske kommentarer lagt på nettet, således der nu er rig lejlighed til at foretage et

nøjere studium af Carl Nielsens musik på kildekritisk grundlag.

Visse af værkerne kommer ikke på nettet i denne omgang; det skyldes dels nogle ophavsretsmæssige forhold, dels at forlaget ikke ønsker disse værker lagt ud.

Udstillinger

Nuevas Historias

Spansk samtidsfotografi og videokunst

Det Nationale Fotomuseums store efterårsudstilling var et bombardement af kunstneriske udtryk.

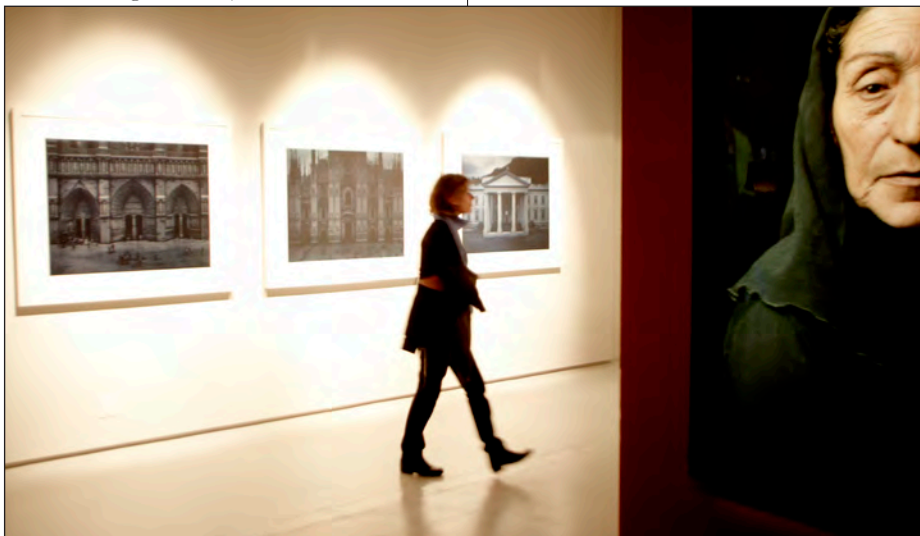
Udstillingen *Nuevas Historias* gav med værker af mere end tyve forskellige spanske fotografer og videokunstnere et usædvanligt bredt øjebliksbillede af

en frodig og mangfoldig kunstscene, vi herhjemme ellers mest kender for Picasso, Dali og Miro. Med ganske få undtagelser var det første gang disse kunstnere blev præsenteret i Danmark, og det skønt flere af dem er yderst veletablerede både i deres hjemland og internationalt.

Udstillingens værker, der spændte fra det underholdende og underfundige til det dybsindige, afspejlede den enorme kulturelle, politiske og sociale spredning, der kendetegner det kludetæppe, vi kalder Spanien, og udstillingen var dermed ikke kun en kunstudstilling, men i lige så høj grad et kulturhistorisk vidnesbyrd om den spanske kulturhistorie fra tiden efter Franco-diktaturet.

Udstillingen blev produceret i samarbejde med Kulturhuset i Stockholm. Den var kurateret af Estelle af Malm-borg, Timothy Persons og Jens Erdman Rasmussen, og realiseret med støtte fra SEACEX, Beckett-Fonden, Santander Consumer Bank og Iberia.

Deltagende kunstnere: Ignassi

Et kig ind i Det Nationale Fotomuseum. Fot. Det Kongelige Bibliotek.

Anarchitekton Brasilia, 2003 – Jordi Colomer. Fra udstillingen Nuevas Historias.

Aballí, Eugenio Ampudia, José Manuel Ballester, Jordi Bernardó, Isidro Blasco, Bleda y Rosa, Cabello / Carceller, Daniel Canogar, Naia del Castillo, Jordi Colomer, Juan Fontcuberta, Carmela García, Germán Gómez, Pierre Gonnord, Dionisio González, Cristina Lucas, Anna Malagrida, Ángel Marcos, Alicia Martín, Rosell Mese-guer, Aitor Ortiz, Mireia C. Saladrígues og Valentin Vallhonrat.

8. oktober 2010 - 22. januar 2011, Det Nationale Fotomuseum.

Undgåelsens Bevægelighed

Performancegruppen *CoreAct* opførte *Undgåelsens Bevægelighed* – en poetisk performanceinstallation i byrummet om de hverdagens valg, vi vælger ikke at vælge.

På Søren Kierkegaards Plads knejsede et magisk glashus og reflekteredes i Den Sorte Diamant. Glashuset var beboet af to personer, der på underfundig vis

udstillede det moderne menneskes hverdagsdilemmaer og livsstilsparadokser. De har mistet evnen til at vælge og springer udenom i en lang kæde af oversprings-handlinger.

Undgåelsens Bevægelighed var en poetisk fortolkning af, hvordan hvert enkelt menneskes valg eller fravalg har en direkte indvirkning på vores fælles fremtid. Gennem en dramaturgisk fortolkning af lyrikeren Vagn Steens tekster eksperimenterede *CoreAct* med den sproglige formidling.

Den farverige glashus-skulptur var skabt af den internationalt anerkendte skulptør Tom Fruin fra New York, der er kendt for at indsamle materialer på gaden såsom narkomanernes ”drugbags” og om-danne dem til quiltede tæpper. Lyset var designet af Nuno Neto fra Portugal og lyden skabt af den danske lyd- og video kunstner Astrid Lomholt.

Bag *CoreAct* står kunstnerduoen Anika K. Barkan og Helene Kvint. I dette projekt udforskede de rammerne for kunst i det offentlige rum.

15. oktober 2010 - 21. november 2010. Spillested: Søren Kierkegaards Plads foran den Sorte Diamant.

Over Grænsen – udstilling på nettet

I 2004 og 2007 kunne man se udstillingen *Over Grænsen* – om forbindelser mellem det tyske og danske musikliv 1760-1914 dels i Göttingen, dels i København.

Talrige danske kunstnere

rejste tidligere til Tyskland på dannelsesrejser og vendte hjem

med varige og stærke indtryk, ligesom tyske kunstnere i kortere eller længere tid slog sig ned i Danmark og derved bidrog til en styrkelse af dansk kultur, men også til internationalisering af det nationale kulturmiljø.

Nu kan man se den danske version af udstillingen på nettet med præsentationer af de enkelte emner, genstandene i udstillingen og en række links til yderligere studier. <www.kb.dk/da/nb/tema/webudstillinger/over_graensen/index.html>

En krise fra 2 vinkler

Forskningsformidling på Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek

I den ene del af udstillingen *En krise fra 2 vinkler* så professor Lene Hansen på de processer, som gør billeder til omdrejningspunkter for udenrigspolitiske kriser. Hun var særlig interesseret i, hvordan nogle billeder bliver set som krænkende og grænseoverskridende, men også i hvordan

billeder kan søge at afmontere en ophekket situation, f.eks. ved at bruge satire og humor.

I den anden del af udstillingen kastede adjunkt Mette Buchhardt lys over, hvad der sker med kategorier som 'muslimsk' og 'dansk', når disse omsættes til pædagogisk praksis i folkeskolen. Hun satte fokus på, hvordan samfundsmæssige panikker om kultur og religion tager sig ud i religionsundervisningen: Hvordan tager panikker som f.eks. Jyllandsposten-krisen sig ud, når de rekontekstualiseres i klasserummet?

Åbningsforelæsning blev givet af professor Lene Hansen tirsdag 23. november med efterfølgende debat med bladtegner og formanden for Danske Bladtegnere, Claus Seidel, om politisk satire og hvad bladtegningerne kan som medie.

I forbindelse med udstillingen præsenterede Det Samfundsfaglige Fakultetsbibliotek en mindre profileringsudstilling, hvor brugerne kunne finde ressourcer, der relaterede sig til forskningsudstillingens centrale temaer. Ressourcerne var både fysiske bøger, artikler, e-ressourcer, "Spørg Biblioteket" m.m. De enkelte ressourcer var repræsenteret fysisk i udstillingen af kartotekskort i smukke, gamle kartoteksskuffer. Forbindelsen mel-

lem kartotekskort og ressource udgjordes af links og QR-koder.

Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek, indtil 31 marts 2011.

Foredrag

Foredragsrækken Lykken er ...: Lykkedrømme og personligt forlis

mandag 4. oktober 2010

Peer E. Sørensen, professor i nordisk litteratur ved Aarhus Universitet, fortalte om nogle af lykkedrømmene i en række danske klassikere.

Damebladsspiritualitet og jagten på den moderne lykke

tirsdag 16. november 2010

I dag tematiseres lykke ofte som den enkeltes fulde ansvar og er ofte koblet til moderne spiritualitet.

Med et kritisk blik talte lektor, ph.d. Kirsten Marie Bovbjerg, Danmarks Pædagogiske Universitetsskole om, hvordan lykken betragtes som en tilstand, man selv kan etablere sig i gennem de rette metoder eller den rette indsigt.

Livsstilsbladene flyder over med artikler, der behandler forholdet mellem krop, sind og ånd og inddrager åndelige dimensioner. Læserne opfordres til at vende blikket indad, lytte til den indre stemme og til at finde ud af deres egen sandhed.

Og ens lykke afhænger i af, i hvor høj grad man er i stand til at tænke den frem. Man bliver sit eget mål for lykke i stedet for at kæmpe for en fælles bedre situation i samfundet.

Verdens lykkeligste folk

onsdag 1. december 2010

'Verdens lykkeligste folk' er danskerne

blevet udnævnt til at være i en række internationale undersøgelser.

Denne konklusion har mødt stor skepsis, bl.a. hos filosofen og professor ved CBS, Ole Fogh Kirkeby, som mødtes i en samtale

med Lene Sundström, svensk journalist og forfatter.

Hun skrev i 2009 *Världens Lykkeligaste Folk*, der i Sverige blev kaldt 'en af årets vigtigste bøger'.

Den er en advarsel til svenskerne om aldrig at blive ligeså småborgerlige som danskerne!

Og den beskriver et Danmark, der engang blev forbundet med tolerance og frisind, men som forvandlede sig til en nation, der er gået fra gæstfrihed til fremmedfrygt og fra tillid til mistillid.

Lykken er ...

ARE YOU WITH US?

mandag 6. december 2010

ARE YOU WITH US? – Var det store spørgsmål, da 60 unge fra Danmark, Norge og Sverige – men med rødder i hele verden – optrådte i Dronningesalen med deres helt personlige bud på, hvad Lykken er ...

For hvordan er det at være ung skandinav med udenlandsk baggrund? Hvad vil det sige at være tilfreds med sit liv? Er det nemt at blive venner med dem, som ikke er født her? Hvad hvis ens forældre er immigranter og man skal

balancere mellem to kulturer?

Hvordan bliver man glad og lykkelig, hvis man har måttet efterlade sin familie og sin kultur bag sig, for at starte et nyt liv i et ”frit” skandinavisk land?

Gennem musik, billeder, tekst, film og visuals kunne man opleve de unges egen ærlige og unikke musikalske vision om et interkulturelt Skandinavien.

Præsenteredes i samarbejde mellem Det Kongelige Bibliotek, Spiritus Mundi (SE) i samarbejde med Cultures (DK) og Drammen Kommune – Interkultur (NO).

Spiritus Mundi er en Malmö-baseret NGO, der arbejder med kultur for at skabe nye og unikke møder mellem mennesker med forskellige sociale, kulturelle og geografiske baggrunde.

Spiritus Mundi bruger musik, billeder, tekst og andre kreative udtryksformer til at skabe dialog, deltagelse og initiativer på et lokalt, regionalt og internationalt niveau.

Operaintroduktion

Lulu

mandag 11. oktober 2010

Nila Parly introducerede operaen *Lulu* af Alban Berg – en rystende historie om en grusom femme fatale.

Alban Berg påbegyndte sit andet hovedværk i 1929, og det blev til operaen *Lulu*. Operaens libretto er skrevet over to dramaer af Frank Wedekind, nemlig *Erdgeist* og *Pandoras æske*.

Det er en tragisk og urovækkende fortælling om den selvsikre og erotisk selvbevidste Lulu, der kan vinde mændenes fascination og opmærksomhed. Men hun suger al liv ud af folk omkring hende, og en dag myrder hun sin mand. Denne episode bliver vendepunktet i

hendes eget liv, for efter mordretssagen havner hun i fattigdom og prostitution – og lider samme skæbne som hendes mand: at blive myrdet.

Operaen blev aldrig færdiggjort af Berg selv, da han døde før han nåede at skrive 3. akt. Derfor blev det den østrigske komponist og musikforsker, Friedrich Cerha, som stod for færdiggørelse af operaen, der første gang blev opført komplet i 1979. Premiere 15. oktober 2010.

Operaintroduktion

Madame Butterfly

mandag 29. november 2010

Ulykkelig kærlighed er et gennemgående tema i uendelig mange operaer, og Puccinis *Madame Butterfly* er ingen undtagelse. På Det Kongelige Teaters program er der i sæsonen 2010/11 mange romantiske operaer, og blandt dem er et af Puccinis store kærlighedsdramaer: *Madame Butterfly*.

Operaen foregår i Japan og udspiller sig mellem den unge geisha ved navn Cho-Cho San (Butterfly) og den amerikanske søofficer Pinkerton. Her udvikler en forelskelse sig til utroskab og svigt, og Cho-Cho Sans drømme bliver nedbrudt. Premiere på Det kgl. Teater 3. december 2010.

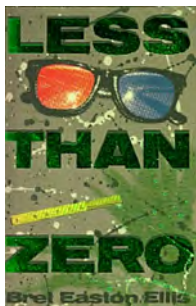
International forfatterscene

Bret Easton Ellis

USA

mandag 11. oktober 2010

Bret Easton Ellis, amerikansk litteratur

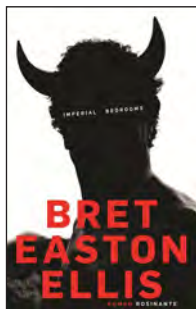

enfant terrible – anses for at være en af USAs største postmodernistiske forfattere – og en af de mest kontroversielle; i samtale med Stephanie Surrugue.

Han debuterede i 1985 med generationsromanen

Under nul (*Less Than Zero*), der med sit portræt af desillusionerede teenagere i Los Angeles gjorde forfatteren til et kultfænomen. Han blev for alvor verdensberømt og – berygtet – med *American Psycho* (1991) om børsrådgiveren og seriemorderen Patrick Bateman.

Bret Easton Ellis besøgte International Forfatterscene i forbindelse

med udgivelsen af hans nye generations-roman *Imperial Bedrooms* (oversat af Claus Bech).

Samtalen tog udgangspunkt i den nye roman, men strakte sig tilbage til debutromanen.

Imperial Bedrooms er en selvstændig

fortsættelse til *Under nul*. Her møder man personerne fra *Under nul*, der nu, hvor de er kommet i fyrrerne, om muligt er blevet endnu mere desperate.

Hovedpersonen Clay, der blevet 25 år ældre og nu en succesfuld manuskriptforfatter, vender tilbage til sin ungdomsby Los Angeles for at cast skuespillere til sin kommende film. Her er alting tilsyneladende, som det var – og alligevel er intet, som det ser ud til.

Snart hvirvles Clay ind i en række uforklarlige hændelser. Med Clay som den paranoide opklarer trækkes

læseren med ind i sindets og Hollywoods mørkeste kroge.

Bret Easton Ellis er født i 1964 og bor i Los Angeles. Han blev hurtigt eksponent for 1980'ernes Generation X. Hans forfatterskab bliver ofte beskrevet som en satirisk kritik af den grænsesøgende amerikanske livsstil hos en nydelsesoget og forbrugsorienteret avantgarde, men er også blevet tolket som forfatterens egen fascination af det grænsesøgende og -overskridende.

Philip Pullman Storbritannien

onsdag 13. oktober 2010

Den engelske bestsellerforfatter Philip Pullman i Den Sorte Diamant i samtale med Tore Leifer.

Pullman er verdenskendt for sine romaner, bl.a. trilogien *Det Gyldne Kompas*. Nu fik hans store danske publikum en enestående mulighed for at opleve ham fortælle historien om, hvordan myten om Guds søn kan være blevet skabt.

Med sin nye roman *Det gode menneske Jesus og skurken Kristus* (oversat af Werner Svendsen) har Pullman begået en overraskende dekonstruktion af Jesus-my-

Philip Pullman i Dronningesalen. Fot. Det Kongelige Bibliotek.

ten. Han viser, at der er langt mellem det, Jesus forkyndte, og det, kirken siden gjorde med den store fortælling.

”Dette er historien om Jesus og hans bror Kristus, om hvordan de kom

til verden, om hvordan de levede og hvordan en af dem døde”, skriver Pullman i bogens første sætning. Romanen hævder, at Maria fødte tvillingsønnerne Jesus og Kristus, og fortæller historien om, hvordan den oprørske, anarkistiske og karismatiske Jesus gennem sit korte liv bliver til den bibelske Messias, Guds søn.

Men hele tiden fulgt på afstand, som en skygge, af tvillingebroderen Kristus, der gennem sine møder med en gådefuld og ukendt fremmed på én gang accepterende og bekymret, tøvende, usikker og modvilligt, påtager sig rollen som iagttagende, registrerende krønikeskriver og levnedsskildrer.

Romanen var en af forårets mest debatterede udgivelser i England; kritikerne var begejstrede, mens religiøse fanatikere fremsatte mordtrusler mod forfatteren.

Philip Pullman er blevet kaldt Englands mest kendte ateist, og han lægger heller ikke skjul på sin kritiske holdning til kirken som institution, men omtaler sig selv som ”Church of England Atheist”. Samtidig vedkender han sig den kristne arv: bibelhistorierne er en del af os, de ligger i vores kulturelle gener.

Pullman blev født i England i 1946 og voksede op i Zimbabwe og Wales. Han er uddannet lærer, men har de sidste 20 år været forfatter på fuld tid.

Han har modtaget adskillige litterære priser for sit omfattende forfatter-skab. I 2005 modtog han børneboğernes

svar på Nobelprisen, Astrid Lindgren-prisen, med den begrundelse, at han er en mesterlig og alsidig historiefortæller, og en forfatter, der med original opfindsomhed, sproglig elegance og psykologisk indsigt skaber og udforsker sin egen verden uden at miste forbindelsen til virkeligheden.

Han har desuden modtaget Storbritanniens fornemste børnebogspris, Carnegie-medaljen, Guardian Fiction Prize og som den første børnebogsforfatter Whitbread Book of the Year.

A.S. Byatt Storbritannien

onsdag 10. november 2010

Litterær sværvægter i Diamanten

Anmelderne var begejstrede, da A.S.

Byatts *Børnenes bog* udkom tidligere i 2010 og kaldte den abnormt ambitiøs, en intellektuel kraftpræstation og udtryk for litterært pondus. Den britiske stjerneforfatter har status som en af verdens mest betydningsfulde.

Den 670 sider lange roman *Børnenes bog* udkom i Storbritannien (2009) og blev efter den varme modtagelse shortlistet til Bookerprisen.

I Danmark blev anmelderne overvældet af den monumentale, levende og intelligente roman og af Byatts evne til at sammenvæve politiske, kunstneriske og idéhistoriske strømninger med mytologi, fantasi og samfundsanalyse, og samtidig gøre læsningen legende let.

Byatt fik sit helt store internationale gennembrud i 1990 med verdenssuccesen og Bookerpris-vinderen *Besættelse: en romance* (på dansk 1992), som senere også er blevet filmatiseret. Byatts forfat-

terskab er omfattende og bevæger sig fra episk-historiske beretninger fra victoriansk kultur til kritisk analyse af efterkrigstidens britiske samfund og skarpe psykologiske samtidsskildringer.

Antonia Susan Byatt er født i 1936 i England og forlod i 1983 karrieren som universitetslektor i litteratur for at blive fuldtidsforfatter. Siden er hendes forfatterskab blevet rost i høje vendinger. Byatt har modtaget adskillige litterære udmærkelser og priser og er derudover æresdoktor ved flere universiteter. Udover en lang række romaner, hvoraf adskillige er oversat til dansk, har Byatt også skrevet litterære essays.

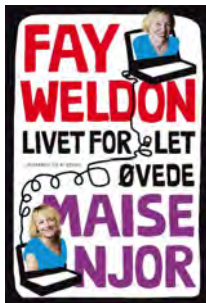
I Diamanten blev Byatt interviewet af Kåre V. Poulsen, redaktør på DR Kultur.

Fay Weldon

England

fredag 12. november 2010

Publikum kunne møde endnu et stort

kvindeligt ikon inden for litteraturen, da Fay Weldon gæstede Diamanten.

Arrangementet var skabt i samarbejde med Bogforum og blev en eksklusiv chance for at opleve en længere og dybere samtale, end bogmessen normalt kan tilbyde.

Den store feminist gik i samtale med Maise Njor i dybden med temaerne i deres nyligt udsendte bog *Livet for let øvede*, hvor Fay Weldon lavede en række ærlige tilbagekig på sine tre ægteskaber, fire sønners opvækst og hele feminismens historie.

Herta Müller

Tyskland/Rumænien

onsdag 24. november 2010

I samtale med journalisten Marc-Christoph Wagner. Herta Müller (f. 1953), der vandt Nobelprisen i litteratur i 2009, er opvokset i Rumænien under Ceausescus styre og udvandrede fra DDR og dets hemmelige politi til Vesttyskland i 1987.

Herta Müller fik Nobelprisen, fordi hun ”tegner hjemløshedens landskab med poesiens fortætning og prosaens saglighed”, hed det fra Nobelkomiteen.

Herta Müllers litteratur er vidnesbyrd-litteratur, og i sine bøger beskriver hun sin historie og opvækst i Rumænien. Hun er kendt for sine skildringer af den undertrykkelse og politisk forfølgelse, som i særlig grad prægede Østeuropa igennem årtierne indtil 1989. Herta Müller formidler på denne måde diktaturets erfaring, og alle hendes bøger handler på sin vis om Ceausescu og om livet under den tidligere rumænske diktator.

Herta Müller debuterede som forfatter i 1982 og har, foruden Nobelprisen, modtaget en række andre litterære udmærkelser. Hendes bøger er oversat til mange sprog, og på dansk er udkommet *Barfodet februar* (1989), *Rejsende på et ben* (1990), *Raven var allerede dengang jægeren* (1994), *Dyret i hjertet* (1997) og *Mennesket er en stor fasan i verden* (2009). Derudover blev essaysamlingen *Kongen bukker og dræber* genudgivet i 2009.

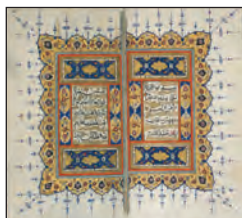
I Diamanten fortalte Herta Müller om sin nyeste udgivelse *Atemschaukel* (aug. 2009). *Atemschaukel* er fortællingen om Leopold Auberg, der befinder sig i en sovjetisk arbejdslejr på ubestemt tid, men der trods fornedrelsen

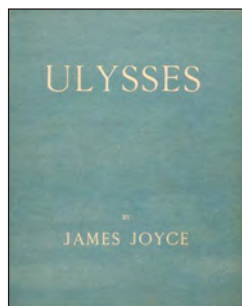
formår at bevare stoltheden og poesien. Bogen udkom på Gyldendal i sensommeren 2010, oversat af Karsten Sand Iversen. Den danske titel er *Alt hvad jeg bar, bærer jeg hos mig*.

Brown Bag Lectures – til frokost med Profeten, Raskolnikov og Ulysses

mandag 8. - onsdag 11. november 2010
Her var muligheden for at blive introduceret til de hovedværker, man måske altid har villet læse, men ikke lige har nået, bøger alle taler om, men kun de færreste har læst.

Koranen er en af vore dages mest diskuterede tekstsamlinger, men hvad er det egentlig, der står i den?

Fortjener *Forbrydelse og straf* tilnavnet verdens bedste kriminalfortælling? Og er *Ulysses* virkelig helt umulig at forstå?

Man kunne nyde sin verdenslitteraturrens sværvægtene blev serveret på et sølvfad.

Mandag 8. november 2010:
lektor, dr.phil. Jørgen Bæk Simonsen om *Koranen*.

Tirsdag 9. november 2010:
Associate professor Isak Winkel Holm om Fjodor Dostojevskijs *Forbrydelse og straf*.

Onsdag 10. november 2010:
Ph.d. Jacob Greve om James Joyce's *Ulysses*.

Andre arrangementer

Kulturnat i Den Sorte Diamant Lykken er ...

fredag 15. oktober 2010 kl. 18-24
I 2010 slog Det Kongelige Bibliotek dørene op for Kulturnatten under temaet: *Lykken er...* Lys, billeder, foredrag, oplæsning, musik, mad og vinbar fik lykken til at sprede sig i hele huset. Alle bibliotekets centre og afdelinger var åbne, og forskningsbibliotekarerne fremviste skatte fra samlingerne. Lysdesigner Mikael Sylvest skabte en lykkeassocierende stemning rundt omkring i Den Sorte Diamant og på Søren Kierkegaards Plads.

Bevaringsafdelingen havde

Bevaringsafdelingens arbejdende værksted. Fot. Det Kongelige Bibliotek.

hele aftenen et arbejdende værksted, hvor man kunne høre om gamle dages Google Earth og se, hvordan eksperterne arbejder med fotos. Den anmelderroste sangerinde Mette Juul optrådte med en fornem trio, samlet særligt til lejligheden. Der var om-

søren k's suppekøkken. Fot. Det Kongelige Bibliotek.

visninger i de aktuelle udstillinger: *Nuevas Historias* med spansk samtidsfotografi og videokunst, og bladetegnerudstillingen *Dronningens ansigt – et blandt mange*.

To gange i løbet af aftenen optrådte kammerkoret *Hymnia* med uddrag af et af kammermusikkens mesterværker, Benjamin Brittens *Sacred and Profane*. Men lykken kunne også findes udenfor! Her åbnede restaurant søren k sit populære suppekøkken, Københavns Aktive Kanonerer stillede kanoner op langs kajen ved Søren Kierkegaards Plads og affyrede kanoner hver time, og *CoreAct* opførte en poetisk performanceinstallation.

Peer Hultberg – i arkiverne, i Europa, på scenen og i selvfremstillingen

Konference og koncert

tirsdag den 5. oktober 2010.

Da forfatteren Peer Hultberg døde i 2007, efterlod han sig et stort arkiv og flere upublicerede manuskripter, heriblandt de to bøger *Selvbiografi* og *Brev*, som udkom i 2009 og allerede er solgt i flere oplag. Det Kongelige Bibliotek har erhvervet Hultbergs arkiv, som oktober 2010 var katalogiseret og klar til brug.

Det store og mangeartede forfatterskab og Hultberg-arkivets åbning fejredes ved en konference og en koncert.

Ved koncerten i Dronningesalen spillede pianisten Tanja Zapolski Chopins *Præludier*, og skuespiller Jens Jørgen Spottag læste op af Hultbergs *Præludier*. Romanen *Præludier* skildrer pianisten og komponistens Chopins barndomsunivers i Warszawa.

”... og jeg vil lave en passacalia, og den skal være i des-dur, og motivet skal være ganske enkelt, og otte takter, og de gentages igen og igen, og i højre hånd,

blot en enkel melodi, og gentaget, med flere og flere forsiringer, og passager og triller, lange lange triller, som hos Bach, og så løb efter løb, som hos Hummel, og hvad er det dog du spiller spørger herr Zywny [Chopins lære], og herr Zywny kan ikke høre noget tema i bassen, det er jo bare akkompagnement siger han, rent akkompagnement, ikke noget tema, ikke noget rigtigt tema, et tema skal være et tema siger herr Zywny, som hos Hummel, som hos Bach.” (Uddrag fra Hultbergs *Præludier*)

Konferencen satte bl.a. fokus på Hultberg-arkivets indhold (forskningsbibliotekar Bruno Svindborg, ph.d.-stipendiat Anders Juhl Rasmussen), på Hultbergs selvfremstilling (lektor, dr. phil. Birgitte Steffen Nielsen, forfatter, universitetslektor Poul Behrendt), og på Hultberg som europæisk modernist (lektor Erik Skyum-Nielsen, professor Henk van der Liet), mens Hultberg ”på scenen” blev perspektiveret af en gruppe teaterfolk.

Konferencen og koncerten var et samarbejde mellem Det Kongelige Bibliotek og forlaget Lindhardt og Ringhof. Arrangører var desuden institutleder Marianne Ping Huang, ph.d.-stipendiat Anders Juhl Rasmussen og litteraturkritiker Bjørn Bredal. Kunststyrelsen støttede økonomisk.

Brunch i Diamanten

Slaget ved Als og Dybbøl

Forfatteren Tom Buk-Swienty

lørdag 2. oktober 2010

Forfatter og historiker Tom Buk-Swienty mestrer at levendegøre de mørkeste kapitler i danmarkshistorien og kom også ind på den elendige og stærkt traumatiserende fred, der førte til, at Danmark afstod 2/5 af sit territorium.

Swienty fortalte om *Slaget ved Als* og *Dybbøl* i 1864 og signerede efterfølgende bøger i Diamantboghandlen. I august 2010 udkom bogen *Dommedag Als* – en selvstændig efterfølger til

Slagtebænk Dybbøl.

Arrangeret af Diamantboghandlen i samarbejde med restaurant søren k og Det Kongelige Bibliotek.

Brunch i Diamanten Fortællinger fra 1700-tallets København

Dr.phil. Peter Henningsen
og ph.d. Ulrik Langen

lørdag 6. november 2010

1700-tallets København: Nye tanker om frihed og fornuft vandt frem og ændrede verden. For størstedelen af befolkningen ændrede dette ikke nævneværdigt på deres tilværelse. Der blev kæmpet for overlevelse og mod fattigdom og elendighed.

Vi bevægede os blandt falsk-spillere, svindlere, tiggere, soldater og prostituerede. Vi hørte om en række episoder, der gav os et indblik i, hvordan ære, vold, fællesskaber og hierarkier skabte rammerne for københavnernes liv i den indelukkede by.

Forfattere signerede efterføl-

gende den flot anmeldte bog *Hundemordet i Vimmelskafet - og andre fortællinger fra 1700-tallets København*, udgivet af Jyllands-Postens Forlag.

Arrangeret af Diamantboghandlen i samarbejde med restaurant søren k og Det Kongelige Bibliotek.

Gothic Novel - liT.house

torsdag 28. oktober 2010

Leonora Christina Skov (forfatter, litteraturkritiker) i samtale med lektor Lene

Østermark-Johansen om den gotiske roman. I ”Drejers Klub”, Det Humanistiske Fakultetsbibliotek. liT.house er et kulturelt forum på Det Humanistiske Fakultetsbibliotek, en del af KUBIS.

16. Bøgeseminar

fredag 29. oktober 2010

Rækken af Det Kongelige Biblioteks årlige endagsseminarer med aspekter af bogens historie som tema begyndte i 1991. Der har været deltagelse både fra Sverige og Danmark, og en lang række af seminarbidragene foreligger siden trykt i *Nordisk Tidsskrift for Bok- og Biblioteksvæsen*, *Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger* og *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek*.

Årets tema 2010 var ”betydende bogværker.” Betydende skal forstås

enten som værkernes indhold eller form – eller begge dele. Program:

Erasmus af Rotterdam: bibliotek, bøger og Nachlass i Basel 1536, v. Erik Petersen, seniorforsker, dr.phil., Det Kongelige Bibliotek

Tycho Brahes supernova i 1572 set

Fra Audubon's Birds of America (Det Kongelige Bibliotek).

gennem samtidens litteratur, v. Morten Fink-Jensen, forskningsstipendiat, ph.d., Det Kongelige Bibliotek

Carsten Niebuhrs stambog – et personligt dokument med

forskningsspektiver, v. Dieter Lohmeier, professor, dr., fhv. direktør for Schleswig-Holsteinische Landesbibliothek i Kiel og Stig T. Rasmussen, førstebibliotekar. mag. art., Det Kongelige Bibliotek.

Fuglene og deres vej til Danmark.

Anskaffelsen af Audubon's Birds of America, v. Torsten Schlichtkrull, afdelingsbibliotekar, Det Kongelige Bibliotek.

"Jyske Lov" som krigsbytte. En mytes opståen, udvikling og udnyttelse, v. Erland Kolding Nielsen, direktør, Det Kongelige Bibliotek.

BogForum

12.-14. november 2010

Det Kongelige Bibliotek delte stand 23 med Museum Tusulanums Forlag og med Syddansk Universitetsforlag. Det Kongelige Biblioteks program:

Fredag 12.: Forsker Christian Graugaard: om "Hattedamer, Homohøns og Hollandske Hattepessarer – En rejse i

Mellemkrigstidens Seksualdebat".

Lørdag 13.: Bladtegner Claus Seidel: om "Dronningens Ansigt – et blandt mange. Portrætkunsten i dansk Bladtegning".

Søndag 14. kl.: Forskningsstipendiat Henrik Smith-Sivertsen om "Slager- og Dansktopmusikkens historie – fra Mainstream til niche".

H.O. Lange-Prisen 2010: Det Kongelige Biblioteks og G.E.C. Gads Fonds pris på 50.000 kr. uddeltes til en person, som har ydet en fremragende formidlingsindsats i Danmark af dansk eller udenlandsk forskning.

Årets prismodtager blev historikeren, lektor, dr.phil. Dan Ch. Christensen for *Naturens Tankelaser. En biografi om Hans Christian Ørsted*.

Min musik, din musik.

Den tapre landsoldat

og smilende Susie

Dansk Folkemindesamlings temadag 15. november 2010

Hvad betyder musik for mennesker? Dette spørgsmål var udgangspunktet, da fem musikforskere holdt foredrag. Man kunne høre om musikkens rolle i identitetsdannelsen, hvad betød den for en soldat og en bondekarl i 1840'erne, i de kulturradikale miljøer i 1930'erne, for medlemmerne af et amatørkor i dag og ved en julefrokost med dansktoporkestret Bjørn & Okay.

Mennesker tillægger musik forskellig betydning. Hvad den ene opfatter som "god musik", kan være dårlig musik for en anden. Den mening, vi tilskriver musik, er ofte præget af de sociale sammenhænge, musikken bruges og opleves i. Foredragene viste, hvordan musik bliver tillagt betydning på forskellig måde.

Lars Ole Bonde (Ph.d., lektor,

Bjørn & Okay spiller op til dans.

Institut for kommunikation, Aalborg Universitet) skildrede i sit foredrag, hvordan musik kan indgå i den personlige identitets-konstruktion på forskellige måder.

Jens Henrik Koudal (Dr.phil., seniorforsker, Dansk Folkemindesamling, Det Kongelige Bibliotek) havde fundet to personlige visebøger, der bl.a. blev brugt ved fronten under Treårskrigen, og tolkede sammenhængen mellem ejer og visebogens repertoire.

Michael Fjeldsøe (Ph.d., lektor, Afdeling for musikvidenskab, Københavns Universitet) fortalte, hvordan unge komponister i 1930'erne gennem folkemusikskolerne og jazzpædagogikken søgte at nå et konkret publikum, samt hvad deres musik betød for nogle af de amatørmusikere og korsangere, den blev skrevet til.

Anne Haugland Balsnes (Ph.d., førsteamanuensis, Ansgarhøgskolen i Kristiansand, samt kordirigent) berettede om mennesker, som synger i kor, og hvilken betydning det har i deres liv.

Henrik Smith-Sivertsen (Ph.d., projektforsker, Dansk Folkemindesamling, Det Kongelige Bibliotek) analyserede et julefrokostarrangement med Bjørn & Okay. Musikerne fungerer her som sociale arkitekter, der strukturerer aftenens forløb i samspil med publikum.

Seminaret var Dansk Folkemin-

desamlings årlige temadag og henvendte sig til alle med interesse for emnet.

Berliner Stachelschweine

Introduktion: Jesper Klein
lørdag 27. november 2010

Dronningesalen gennemgik en mindre forvandling til kabaretscene ved besøget af Berliner-ensemblet *Die Stachelschweine* (Pindsvinene).

Die Stachelschweine kan nærmest betegnes som en kabaret-legende; ensemblet blev grundlagt i 1949 og er i dag Tysklands ældste eksisterende kabaret. Deres popularitet skyldes skarpe tekster og skuespillernes store spilleglæde.

Ved gæstespillet i Den Sorte Diamant opførte Pindsvinene deres nyeste forestilling – *Intet andet end sandheden* (Nichts als die Wahrheit). Som en diskret rød tråd gennem stykket løb Olsen Banden, der er folkekære i både Danmark og Tyskland, og i dette stykke vendtes vrangen ud på vores fordomme om dansk og tysk.

Mange temaer blev bragt op: finanskrise, uddannelseskaos, politikerlede, ubeskyttede data og klimaforandring. *Intet andet end sandheden* var en udfordring til beslutningstagerne, lobbyisterne, valutaspekulanter, spindoktorer og folkevalgte politikere, og en trosbekendelse til fornuften.

Der kan opstå strid om dommen, men det er netop det underholdende hos Die Stachelschweine.

Der blev spillet på tysk, men skuespiller og instruktør Jesper Klein introducerede kabaretten og hjalp publikum på vej med handlingen.

I samarbejde med Goethe-Instituttet i København. Støttet af Statens Kunstråd.

ATS – Året der gak

torsdag 2. december 2010

ATS Live 2010 bød som sædvanlig på en perlerække af højde- og lavpunkter fra året, der gak.

Ingen af årets begivenheder er for små eller for store til at blive taget under behandling af de to rundhovede satirikere Gorm Vølver og Ole Rasmussen; og desuden var der gensyn med pens. agronom Erling Brokkendorf, ringmuskulatør Verner Delleholm fra Vanløse, landbetjent A. Svendsen og hans trofaste tjenestehund Rollo samt en lang række andre populære ATS-figurer.

Der blev også sunget og danset. I hvert fald sunget.

ATS – At Tænke Sig – er den satiriske spalte på *Politikens* bagside. Den leverer et dagligt skud sjov, satire og underholdning om aktuelle og uaktuelle emner, blandt andet i form af “hvæserbreve”, opdigtede interviews og konstruerede uddrag fra dagbøger. En gang om året udkommer en samling af årets “spalter”.

Præsentation: Niels Krabbe.

Et aktuelt og alligevel fuldkomment klassisk projekt, hvor samspil og musikalsk forståelse var i højsædet.

Søren Rastogi er en anerkendt pianist både på den danske og internationale scene, hvor han indgår i mange musikalske sammenhænge både som solist, kammermusiker og akkompagnatør.

I sæsonen 09-10 spillede han f.eks. både med Aalborg Symfoniorkester og DR SymfoniOrkesteret, og han favner repertoiremæssigt bredt – fra wienerklassik til hel ny musik.

Han er samtidig også idémanden bag *CPH Mozart Players*, som fik deres debut denne eftermiddag i Diamanten.

Symfoniorkesteret har ligesom mange fænomener udviklet sig. På Mozarts tid var orkestrets besætning mindre og i stedet for en dirigent sad komponisten ofte selv ved klaveret og styrede orkestret.

Denne konstellation kunne man opleve til *Concertare*, hvor orkestret også fremstod slankt, og Søren Rastogi – i stedet for Mozart – ledede musikken.

Program: Mozart: Overturen til *Figaros bryllup*, KV 492; Mozart: *Klaverkoncert* nr. 23, A-Dur, KV 488; Mozart: *Klaverkoncert* nr. 24, c-mol, KV 491.

Middag med Mozart

MozartDagen 2010
lørdag 9. oktober 2010

Musik

Concertare

MozartDagen 2010 – CPH Mozart Players og Søren Rastogi
lørdag 9. oktober 2010

Det Kongelige Bibliotek præsenterede et helt nyt koncept: 29 unge og superprofessionelle musikere var samlet for at spille to af Mozarts klaverkoncerter med pianisten Søren Rastogi som både solist og dirigent.

MozartDagen 2010 begyndte i Den Sorte Diamant med en gratis middagskoncert i Dronningesalen. Det var studerende fra Det Kgl. Danske Musikkonservatorium, der var på scenen, og musikken var af, ja, Mozart!

Program: W.A. Mozart:

Sonate for violin og klaver i B dur, KV 454. Kirstine Schneider, violin. David Lau Magnussen, klaver; Mozart: *Trio* for klarinet, bratsch og klaver i Es-dur, KV 498. Frederik von Würden, klarinet. Pauline Hogstrand, bratsch. Jens Jakob Kjær Hansen, klaver.

Samarbejdspartnere: CPH Mozart Players. Det Kongelige Danske Musikkonservatorium, Nationalmuseet (Musikmuseet), Det Kongelige Bibliotek, DR UnderholdningsOrkestret og DR P2.

DiamantEnsemblet

Schubert & Sørensens oktetter

tirsdag 12. oktober 2010

Til DiamantEnsemblets anden koncert dette efterår var oktetten (et stykke musik for otte musikere) et gennemgående tema.

Det betød, at der denne aften både blev spillet en ny og gammel oktet, nemlig *Ständchen* af den danske komponist Bent Sørensen (f. 1958) og derefter Franz Schuberts store og meget populære *Oktet*.

Bent Sørensen er kendt for sin originalitet og klangfantasi, der giver hans musik et helt eget tonesprog. Men at hans forkærlighed for bl.a. oktetten er vokset frem, fordi han en kort overgang selv spillede, er der måske færre, som ved. Klarinetten var hans instrument, og derfor har han en særlig stor lidenskab for både den og den kammermusik, hvor den indgår.

I Bent Sørensens værk *Ständchen* – som egentlig blot betyder serenade – har klarinetten også en betydelig rolle. Værket

er i fire satser, der alle er bygget op omkring sange med en enkel melodi.

Hans inspirationskilde var aftenens sidste værk, nemlig Schuberts *Oktet* for klarinet, fagot, horn og fem strygere fra midten af 1820'erne – præcis samme besætning som hos Bent Sørensen. Også i Schuberts værk har klarinetten en vigtig rolle, så det er med god grund, at Bent Sørensen karakteriserer *Ständchen* som ”en lidt sær hilsen” til Schuberts *Oktet*.

Koncerten indledtes med Per Nørgårds *Arresobilleder* i en helt ny version for obo, klaver og strygekvintet.

Sponsorer: Siemens, Beckett-Fonden, Oticon Fonden, Knud Højgaard's Fond. Mediepartner: DR P2.

Arditti Kvartetten

Music & Art Around i Diamanten

tirsdag 26. oktober 2010

Festivalen Music & Art Around har tilholdssted i Øresunds-regionens mange kultur- og kunstinstitutioner, således også Det Kongelige Bibliotek. Den verdensberømte Arditti Kvartet gæstede Den Sorte Diamant som led i festivalen.

Arditti Kvartetten har spillet overalt i verden, hvor de har specialiseret sig i ny kompositionsmusik. Kvartetten har lige siden, den blev grundlagt i 1974 af violinisten Irvine Arditti, været kendt for sine dybdeborende fortolkninger af kompositionsmusik fra det tidlige 20. århundrede og til i dag. Forklaringen på kvartetens succes, mener de selv, hænger sammen med det tætte samarbejde, som de ofte indgår med komponisterne, det gælder også den danske komponist Bent Sørensen.

Sørensens strygekvartet med den poetiske titel *Angel's Music* er skrevet under et studieophold i Rom, hvor

Sørensen besøgte mange af Roms kirker, hvilket har været med til at forme stykket: For Roms kirker er som bekendt fyldt med spillede engle! For øvrigt er værket – ligesom flere andre af Sørensens strygekvartetter – tilegnet Arditto Kvartetten.

Lachenmanns eksperimenterende strygekvartet nr. 3, *Grido*, har en hjerteskræende karakter og her afprøvedes strygeinstrumenternes mange klanglige facetter fra det knirkende, sitrende og brutale.

Værket stod i stærk kontrast til Ravels *Strygekvartet* i F-dur, der har en langt mere melodios, dansant og luftig karakter.

Program: Bent Sørensen: Angel's Music; Ravel: Strygekvartet; Lachenmann: Kvartet nr. 3, Grido.

Det Kongelige Bibliotek i samarbejde med Music & Art Around.

Esperanza Spalding: Chamber Music Society

tirsdag 2. november 2010

Kan kammermusik og jazz forenes? Ja må svaret være, hvis man hedder Esperanza Spalding. Hun gav koncert i Diamanten, hvor hun spillede musik fra sin nyudgivne cd *Chamber Music Society*.

Det 26-årige basfænomen Esperanza Spalding fik masser af nye fans, da hun varmede op for Marcus Miller i forbindelse med dette års udgave af Copenhagen Jazz Festival.

Chamber Music Society er en spændende fusion mellem tre strygere og en jazztrio, hvor der spilles original musik skrevet og arrangeret til formatet af Spalding – i tæt samarbejde med filmkomponisten og arrangøren Gil Goldstein, som tidligere har arrangeret for Wayne Shorter og Michael Brecker.

Måske er det ikke helt tilfældigt,

at Spalding kombinerer jazz og kammermusik, for hun begyndte sin musikalske løbebane med at spille violin i The Chamber Music Society of Oregon, hvor hun efter en årrække endte i koncertmesterrollen. Først derefter fik hun øjnene op for basen og jazzen.

I sit hjemland har Esperanza Spalding nærmest overhalet etablerede musikere som Herbie Hancock og Wayne Shorter i popularitet, godt hjulpet på vej af tv-eksponering i bl.a. Letterman's Late Show og Oprah Winfrey. Hun har spillet for mange personligheder, bl.a. Obama i Det Hvide Hus og prydede for øvrigt september månedens udgave af det amerikanske jazzmagasin *Down Beat* – med andre ord: Esperanza Spalding er et stærkt bud på en amerikansk supermusiker som bibringer masser af musikalsk håb for fremtiden.

Esperanza Spalding & band:
Esperanza Spalding, bas & vokal. Leo Genovese, klaver. Richard Barshay, drums. Entcho Todorov, violin. David Eggar, cello. Lois Martin, bratsch. Leala Cyr, backing vocals.

Arr: Copenhagen Jazz Festival og Det Kongelige Bibliotek.

Anthony Rooley & Ars Nova Copenhagen Stemmer i Diamanten

lørdag 6. november 2010

Temperamentsfulde renessancemadrigaler. Vecchis *L'Humore Musicale*: 12 sindsstemninger – fra den dybe alvor til den sarkastiske humor.

Koncerten genoplivede den italienske komponist Orazio Vecchis farverige renaissance-madrigaler, de såkaldte *Musikalske temperamerter* (*L'humore Musicale*): 12 madrigaler, der giver en karakteristik i ord og toner af de forskellige

sindsstemninger fra den dybe alvor til den sarkastiske humor. Disse 12 madrigaler er anden del af et af Vecchis mest originale værker, nemlig madrigalkomedien *Le Veglie di Siena* (Natlige festligheder i Siena).

De Musikalske temperamenter er fra 1604 og Vecchi tilegnede dem til Christian 4. i en lang og voldsomt rosende fortale.

Det er ikke første gang, Rooley arbejder sammen med det veletablerede og verdensomrejsende vokalensemble Ars Nova, der netop har renæssancemusikken som et af sine specialer. Faktisk var det netop i forbindelse med et samarbejde mellem de to, at Rooley fik fremvist Dronningesalen, hvorefter han hurtigt skitserede flere koncertprojekter. Et af disse blev nu til virkelighed med denne koncert.

DiamantEnsemblet

tirsdag 9. november 2010

Italienske koncerter & tyske metamorfoser
DiamantEnsemblet med gæster
Ensemblegæst: Jakob Lorentzen, cembalo

Denne koncert bød på tre sprøde barokkoncerter fra Italien, og det er svært at sige italienske koncerter uden at sige Vivaldi, for komponisten skrev over 500 instrumentalkoncerter.

Vivaldi-concerto grosso'en omkransedes af to obokoncerter, hvor

Canaletto (1697-1768) : Prospekt fra Venedig med Dogepaladset.

ensemblets leder Max Artved var solist. Benedetto Marcello var ligesom Vivaldi fra Venedig, og Marcellos musik er farvet af den næsten jævnaldrende mester.

Også Albinoni havde rødder i Venedig. Vi ved ikke så meget om ham, men i de første tiår af 1700-tallet komponerede han en del koncerter, bl.a. koncerten for obo i d-mol.

Efter pausen skiftede programmet karakter, og musikken kom fra Tyskland. Richard Strauss' krigelegi *Metamorfoser* er et kraftfuldt værk for 23 strygere fra 1945.

At reducere musikken fra 23 strygere til en strygeseptet virker måske ikke oplagt.

Men da Rudolf Leopold for godt 15 år siden lavede sin version for syv strygere, lænede han sig faktisk sig op ad et manuskript (fundet i 1990) fra Strauss' egen hånd; her har Strauss påbegyndt værket for præcis syv strygere.

Program: Benedetto Marcello: Koncert for obo og strygere, c-mol; Antonio Vivaldi: Concerto grosso; Tomaso Albinoni: Koncert for obo og strygere, d-mol; Richard Strauss: Metamorfoser, version for strygeseptet.

Sponsorer: Siemens, Beckett-Fonden, Oticon Fonden, Knud Højgaard's Fond. Mediepartner: DR P2.

Emerson Kvartetten (USA)

Internationalt gæstespil i Diamanten

lørdag 20. november 2010

America's greatest Quartet – sådan beskriver *Time Magazine* Emerson Kvartetten. Den i New York bosatte kvartet blev grundlagt i 1976 og tilhører i dag den absolutte elite på den internationale strygerscene. De fire musikeres spil bliver beskrevet med vendinger som glødende

Emerson Kvartetten under prøverne i Dronningesalen. Fot. Det Kongelige Bibliotek.

intensitet, buldrende lidenskab og overvældende kvalitet. Nu spillede kvartetten for første gang i Dronningesalen.

Den seneste Grammy Award fik de fire dynamiske musikere i januar 2010 for årets bedste kammermusikindspilning i USA, cd'en *Intimate Letters*, der indeholder musik af bl.a. Janáček.

I 2006 fejrede kvartetten sit 30 års jubilæum med en koncertrække i Carnegie Hall, og her skrev *New York Times*: "Concertgoers have come to count on these superb musicians, who are celebrating their 30th anniversary with this series and who continue to play with technical command, musical insight, vivid imagination and tireless enthusiasm."

Utallige turnéer er det blevet til gennem årene, og flere af rejserne til Europa har også inkluderet koncerter i Danmark, hvor Emerson Kvartetten har fået publikums- og anmelderroser.

Emerson Kvartetten har udgivet en legendarisk udgave af Béla Bartóks 6 strygekvaretter, og delte også ved denne koncert ud af deres erfaringer med de slaviske komponister med værker af både Bartók og Dvorák; desuden er Mendelssohn på programmet.

Program: Mendelssohn: Andante & Scherzo; Bartók: Kvartet nr. 6; Dvorák: Kvartet, opus 61.

Støttet af Copenhagen Marriott Hotel.

Erhvervelser

Håndskriftafdelingen

Bjørn Poulsens efterladte papirer

Forfatteren og kulturkritikeren Bjørn Poulsen (1918-2000) var sammen med forfatteren Thorkild Bjørnvig den ideologiske bagmand bag kulturtidsskriftet *Heretica*, og sammen redigerede de de to første årgange (1948-49). Bjørn Poulsen bidrog også med digte og artikler, herunder den centrale "Omkring Elfenbenstårnet". Sin kulturkritik sammenfattede han i bogen *Ideernes krise i åndsliv og politik* (1960), og han var også senere aktiv i kulturpolitiske sammenhænge og i mange år som forlagskonsulent og foredragsholder.

Håndskriftafdelingen har netop modtaget Bjørn Poulsens omfangsrige efterladte papirer, der belyser *Heretica*-tiden og hans senere virke gennem breve, dagbøger, manuskripter (herunder til foredrag og div. debatter).

Kunstnerinterviews

Fra boet efter kunsthistorikeren og journalisten Poul Gammelbo (1915-80) er modtaget en lang række optagelser, som Poul Gammelbo foretog med kunstnere, primært til brug for artikler i dagbladet *Information* og tidsskriftet *Cras*. Det drejer sig om uredigerede samtaler med bl.a. Ib Geertsen, Jean Vogt, Henry Heerup, Robert Jacobsen, Gunnar Hossy, Per Kirkeby, Wilhelm Freddie, Jan Groth, Erik Dietman, Brian Christensen, Inge Bjørn, Ejler Bille, Herluf Bidstrup, Peter Seeberg, Eva Sørensen, Preben Franck Stelvig, Kirsten

Ortved, Henry Moore, Bertha Moltke,
Finn Lynggaard, Peter Lautrop, Lou Lam.

Poul Gammelbo (1915-80)
grundlagde kunstitidsskriftet *Cras*, der
udkom 1973-93 og udgav det til og med
1979.

Musik- og Teaterafdelingen

Nye noder

Manuskriptet til Thomas Koppel: *Aria* [af
Partita] for solofløjte, dateret juli 1962.

havde De Kongelige Stalde, Den Kongelige Livgarde, Det Kongelige Kapel, Det Kongelige Danske Haveselskab og Den Kongelige Porcelænsfabrik hver deres fantasifuldt udsmykkede bord. ”Det Kongelige Bibliotek imponerer med en formidabel

Kongeligt biblioteksbord hos Royal Copenhagen

Det Kongelige Bibliotek deltog med et julebord i *Royal Copenhagens* juleudstilling, som hvert år besøges af op mod 300.000 gæster. Årets tema var kongelige institutioner. Udover Det Kongelige Bibliotek

bordplade, der i bedste The Matrix-stil projekterer data fra Internettet, som Det Kongelige Bibliotek også har til opgave at bevare.” Bordet var dækket med Royal Copenhagens stel Platinum fra 2010.

Udstillingen varede til 31. december 2010.

Foto: Mogens Bech.

Publikationer

20 Sange til tekster af Ludvig Holstein. Redigeret af Elly Bruunshuus Petersen
Udgivet af DCM 2010. Publ. nr. DCM 006. Hæftet. 70 sider. Kr. 205,- inkl. moms og forsendelse.
PDF-fil (734 kB; kræver Adobe Reader).
70 sider. Pris: gratis. Findes og downloades via Musik- og Teaterafdelingens hjemmeside.

Alle Tiders Tryk. Småtryksamlingen i Det Kongelige Bibliotek. af Therese Høeg Jacobsen, Susanne B. Mortensen, Anne-Marie Smith og René Tjørnelund Thomsen. 335 s. ill. Kr. 349,-

Bogens Verden. Tidsskrift for litteratur og kultur.
Udg. af Det Kongelige Bibliotek og Det Danske Forfatter- og Oversættercenter Hald. Red.: Bruno Svindborg (ansvh.), Jørn Erslev Andersen, Peter Q. Rannes. Årg. 92, 2010, nr. 4. ISSN 0006-5692. Ab. (4 numre a 64 sider) 475 kr. Enkelte nr. 135 kr.

Diamanten. Kulturblad fra Det Kongelige Bibliotek. Red.: Lise Bach Hansen (ansvh.). 6. årg., nr. 4. 2010. 24 s. Ill. ISSN 1399-6142. Kr. 20,- .
Gratis for medlemmer af Diamantklubben – Det Kongelige Biblioteks Kulturklub.

Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks samlinger. Red. John T. Lauridsen.
Bd. 48. 2009. ill. ISSN 0060-9896
ISBN 978-87-7023-077-3. Abonnement kr. 400,- Løssalg kr. 500,-

H.C. Andersen og Familien Wulff. En samling breve 1823-1875. Udgivet af Kirsten Dreyer. Bind 1: *Breve.* 2: *Kommentar.* Det Kongelige Bibliotek: I kommission hos Gads Forlag, 2010, 364, 287 s. Ill. ISBN 978-87-12-04604-2. Kr. 349,-

Magasin fra Det Kongelige Bibliotek. Red.: Lotte Philipson. 23. årg. nr. 3. 2010. 72 s. Ill. ISSN 0905-5533. Kr. 125,- (abonnement), kr. 50,- (løssalg). Gratis for medlemmer af Diamantklubben – Det Kongelige Biblioteks Kulturklub.

Nyhedsbrev fra Håndskriftafdelingen [sept., okt. 2010]. Elektronisk nyhedsbrev, der udkommer ti gange om året (jan.-juni, sept.-dec.). *Nyhedsbrev fra Håndskriftafdelingen* findes via Nyheder på adressen <www.kb.dk>, hvorfra der også er mulighed for at tegne abonnement. Gratis.

Nyhedsbrev fra Musik- og Teaterafdelingen [oktober 2010]. Elektronisk nyhedsbrev, der udkommer hver anden måned. *Nyhedsbrev fra Musik- og Teaterafdelingen* findes via Nyheder på adressen <www.kb.dk>, hvorfra der også er mulighed for at tegne abonnement. Gratis.

Forsiden: Th. Wessel & Vett, København. Magasin du Nord, efteråret 1889. Fra bogen *Alle tiders tryk. Småtrykssamlingen i Det Kongelige Bibliotek*, udgivet af Det Kongelige Bibliotek 2010.

Bagsiden: fra videoen *Horizon of Exile*, 2007. Fotograf: Isabel Rocamora. Fra udstillingen *Nuevas Historias. Spansk samtidsfotografi og videokunst*. 8. oktober 2010 - 22. januar 2011, Det Nationale Fotomuseum.

